



Eiropas
Komisija

Jūsu sociālā nodrošinājuma tiesības

Austrijā

Šajā rokasgrāmatā sniegtā informācija ir apkopota un atjaunināta ciešā sadarbībā ar Savstarpējas sociālās aizsardzības informācijas apmaiņas sistēmas (*MISSOC*) valstu korespondentiem. Sīkāka informācija par *MISSOC* tīklu pieejama šeit:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=lv&catId=815>.

Šī rokasgrāmata sniedz vispārēju attiecīgajās valstīs piemērojamo sociālā nodrošinājuma iespēju aprakstu. Sīkāku informāciju varat iegūt citās *MISSOC* publikācijās, kuras pieejamas iepriekšminētajā saitē. Jūs varat arī sazināties ar kompetentajām iestādēm un institūcijām, kuras norādītas šīs rokasgrāmatas I pielikumā.

Ne Eiropas Komisija, ne kāda cita persona, kas darbojas Komisijas vārdā, nav atbildīga par šajā izdevumā iekļautās informācijas izmantošanu.

Satura rādītājs

I nodaļa. Vispārīga informācija, organizācija un finansējums	5
Ievads	5
Sociālās aizsardzības organizācija	5
Finansējums	6
II nodaļa. veselības aprūpe:	7
Kādos gadījumos jums tiek nodrošināta veselības aprūpe?	7
Kādas izmaksas tiek segtas?	7
Kā iespējams saņemt veselības aprūpi?	8
III nodaļa. Slimība – naudas pabalsti	10
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti slimības naudas pabalsti?	10
Kādas izmaksas tiek segtas?	10
Kā var saņemt slimības naudas pabalstu?	10
IV nodaļa. Maternitātes un paternitātes pabalsti	11
Kādos gadījumos jums ir tiesības uz maternitātes vai paternitātes pabalstu?	11
Kādas izmaksas tiek segtas?	11
Kādos gadījumos tiek piešķirts maternitātes un paternitātes pabalsts?	11
V nodaļa. Invaliditātes pabalsti	13
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?	13
Kādas izmaksas tiek segtas?	14
Kādos gadījumos tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?	15
VI nodaļa. Vecuma pensijas un pabalsti	16
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti vecuma pabalsti?	16
Kādas izmaksas tiek segtas?	16
Kādos gadījumos tiek piešķirti vecuma pabalsti?	17
VII nodaļa. Apgādnieka zaudējuma pabalsti	18
Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?	18
Kādas izmaksas tiek segtas?	18
Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?	18
VIII nodaļa. Pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām	19
Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām?	19
Kādas izmaksas tiek segtas?	19
Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām?	21
IX nodaļa. Ģimenes pabalsti	22
Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?	22
Kādas izmaksas tiek segtas?	22
Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?	24
X nodaļa. Bezdarbs	25
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?	25
Kādas izmaksas tiek segtas?	25
Kādos gadījumos tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?	27
XI nodaļa: Minimālais nodrošinājums	28
Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz minimālo nodrošinājumu?	28
Kādas izmaksas tiek segtas?	28
Kādos gadījumos tiek piešķirti minimālā nodrošinājuma pabalsti?	29
XII nodaļa: Ilgtermiņa aprūpe	30
Kādos gadījumos nepieciešama ilgstoša aprūpe?	30
Kādas izmaksas tiek segtas?	30
Kā var saņemt ilgstošu aprūpi?	31

Pielikums. Iestāžu kontaktinformācija, noderīgas tīmekļa vietnes32

I nodaļa. Vispārīga informācija, organizācija un finansējums

Ievads

Reģistrācija

Tiklīdz jūs sākat strādāt Austrijā kā algots darba ņēmējs, jūsu darba devējam ir jāizpilda nepieciešamās formalitātes, lai jūs piedalītos sociālā nodrošinājuma sistēmā. Iesakumā jūs būsit biedrs slimo kasē (*Krankenkasse*), kas tūlīt informēs kompetentās iestādes par nelaimes gadījumu, pensijas un bezdarba gadījuma apdrošināšanu. Jūsu apdrošināšanas periodus un algu, no kuras veiktas iemaksas, reģistrē ar jūsu apdrošināšanas numuru. Kad šīs formalitātes tiks izpildītas, jūs saņemsiet no sava darba devēja dalības deklarācijas kopiju, ko apstiprinājusi slimokase.

Ja jūs neesat algots darba ņēmējs, jums jāvēršas kompetentā sociālās apdrošināšanas iestādē. Šī iestāde jūs informēs par īpašiem noteikumiem, ko jums piemēro attiecībā uz dalību un iemaksām.

Apskats

Austrijas sociālajā apdrošināšanā ietverta slimība, nelaimes gadījums (nelaimes gadījums darbā un arodslimības), pensija un bezdarba apdrošināšana. Sociālā apdrošināšana ir atkarīga no darba (nevis dzīvesvietas), un apdrošinātā persona nevar izvēlēties apdrošināšanas kasi. Ņemot vērā vēsturiskus apsvērumus, sociālajā apdrošināšanā iespējams teritoriāls un ar ģildi saistīts iedalījums. Tomēr pastāv arī īpašas apdrošināšanas kases dzelzceļniekiem, raktuvju strādniekiem, valsts ierēdņiem, lauksaimniekiem, ar komerciju vai tirdzniecību saistītām personām un notāriem.

Papildus uzdevumiem, kas saistīti ar veselības aprūpi, Austrijas slimokase arī uzkrāj iemaksas nelaimes gadījumam, pensijai un bezdarba apdrošināšanai. Šīs kases ir atbildīgas arī par bērna kopšanas pabalsta izmaksu. Veselības aprūpes pakalpojumus visupirms nodrošina ārsti un citi partneri, ar kuriem noslēgts līgums. Pēc individuālām vajadzībām noteiktais garantētais minimālais nodrošinājums tiek sniegts tiem, kuriem tas nepieciešams.

Sociālās aizsardzības organizācija

Visas apdrošināšanas kases ir iekļautas Austrijas sociālā nodrošinājuma iestāžu galvenajā apvienībā (*Hauptverband der Österreichischen Sozialversicherungsträger*), kas pārstāv sociālās apdrošināšanas vispārējās intereses. Apvienībai ir visaptveroša kompetence, lai labāk koordinētu Austrijas sociālās apdrošināšanas darbības.

Sociālās apdrošināšanas īstenošanu veic aptuveni 22 apdrošināšanas kases - autonomas iestādes, kas darbojas saskaņā ar publiskajām tiesībām. Dažas apdrošināšanas kases pārvalda divas vai pat trīs filiāles. Austrijā ir 19 slimokases, piecas pensiju apdrošināšanas kases un četras nelaimes gadījumu apdrošināšanas kases.

Veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanas shēmas uzrauga Federālā veselības lietu ministrija (*Bundesministerium für Gesundheit*). Hospitalizācijai tika izveidotas 9 *Länder* veselības fondi, lai tie pildītu slimokases funkcijas.

Pensiju shēmu uzrauga Federālā darba, sociālo un patērētāju aizsardzības lietu ministrija (*Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz*).

Bezdarba apdrošināšanu Federālās darba, sociālo un patērētāju aizsardzības lietu ministrijas uzraudzībā pārvalda Austrijas nodarbinātības dienests (*Arbeitsmarktservice*). Austrijas nodarbinātības dienesta federālais birojs veic 9 *Länder* biroju un aptuveni 100 reģionālo biroju vispārēju uzraudzību.

Veselības apdrošināšanas iestādes, kuras tieši uzrauga iepriekšminētā ministrija, ir atbildīgās iestādes, kas pārvalda bērnu kopšanas pabalstus (*Kinderbetreuungsgeld*).

Veselības apdrošināšanas iestādes, kuras tieši uzrauga iepriekšminētā ministrija, ir atbildīgās iestādes, kas pārvalda bērnu kopšanas pabalstus (*Kinderbetreuungsgeld*).

Ilgstošas aprūpes pabalsts tiek piešķirts saskaņā ar septiņām nepieciešamās palīdzības un aprūpes kategorijām. Tas tiek izmaksāts kā kompensācija par aprūpes papildu izmaksām. Vēl jo vairāk, Federālā zeme un *Länder* ir vienojušies izveidot aprūpes vispusīgu sistēmu attiecībā uz naudas pabalstiem un pabalstiem natūrā. Aprūpes pabalsta izmaksāšanu pensionāriem ir uzņēmusies atbildīgā pensiju un nelaimes gadījumu apdrošināšanas kase.

Bez sociālās apdrošināšanas un aprūpes pabalsta pastāv arī palīdzības sistēma, kuru pārvalda apgabala administratīvā iestāde un pašvaldība.

Finansējums

Kā algotam darba ņēmējam jums ir jāveic iemaksas slimības, bezdarba un pensijas apdrošināšanai (invaliditātei, vecumam un apgādnieka zaudējuma gadījumam). Veicamās iemaksas aprēķina kā procentus no algas. Jūsu veicamo iemaksu apmērs ir noteikts procentuāls lielums no jūsu algas. Tomēr patiesībā šīs iemaksas jāveic jūsu darba devējam, attiecīgi samazinot jūsu algu.

Jums nav jāveic iemaksas nelaimes gadījumu apdrošināšanai (tās sedz tikai jūsu darba devējs), ģimenes pabalstiem (tos sedz darba devēja iemaksas un nodokļi) vai ilgstošas aprūpes pabalstiem (tos sedz nomaksātie nodokļi). Ja esat pašnodarbināta persona, jums jāveic iemaksas veselības, nelaimes gadījumu un vecuma pensijas apdrošināšanai.

Jūsu kā darba ņēmēja veikto iemaksu apjoms atkarīgs no jūsu bruto ienākumiem (arī no 13. un 14. mēneša algas). Ja jūs esat pašnodarbināta persona, iemaksu apjoms ir atkarīgs no jūsu profesionālās darbības (veicamas minimālās iemaksas, ja piemērojams). Katru gadu tiek noteiktas arī maksimālās iemaksas (piemēram, EUR 4 230 mēnesī).

Par garantētā minimālā nodrošinājuma, kas noteikts pēc individuālām vajadzībām, finansēšanu galvenokārt atbildīgs *Länder* un vietējās pašvaldības.

II nodaļa. veselības aprūpe:

Kādos gadījumos jums tiek nodrošināta veselības aprūpe?

Apdrošināts

Jums tiek nodrošināta veselības aprūpe, ja to sedz veselības apdrošināšana. Obligāti apdrošinātiem jābūt visiem turpmāk minētajiem: visiem algotiem darba ņēmējiem un praktikantiem, bezdarbniekiem, kuri saņem bezdarba pabalstu, personām, kuras saņem pēc individuālām vajadzībām noteikto garantēto minimālo nodrošinājumu, personām, kuras saņem vai piesakās saņemt pensiju, profesionālās rehabilitācijas dalībniekiem, militārā vai civilā dienesta ierēdņiem, pašnodarbinātām personām, ikvienam viņu uzņēmumā strādājošam ģimenes loceklim, personām ar brīvu pakalpojumu līgumiem (*freie Dienstnehmer*) un citām mazām personu grupām – tādejādi tiek nodrošināts gandrīz visaptverošs veselības aprūpes segums.

Personām, kuru (kopējā) alga par vienu vai vairākām profesionālām darbībām ir zem noteiktā minimuma (*Geringfügigkeitsgrenze*), kas ir EUR 376,26 mēnesī, nav jāveic iemaksas. Ir iespējams apdrošināties arī brīvprātīgi.

Ikviens Austrijas iedzīvotājs, kuram nav obligātās apdrošināšanas, var apdrošināties brīvprātīgi. Brīvprātīgi apdrošinātās personas var saņemt veselības aprūpes pabalstu tikai tad, ja ir apdrošinājušās vismaz sešus mēnešus.

Ģimenes locekļi

Jūsu apgādājamiem ģimenes locekļiem, kuri dzīvo Austrijā, tāpat kā jums ir tiesības uz veselības aprūpi. Parasti ar apgādājamiem ģimenes locekļiem saprot bērnus, kuri jaunāki par 18 gadiem, vai bērnus, kuri jaunāki par 27 gadiem un turpina vidējo vai profesionālo izglītību.

Jūsu laulātais draugs arī ir apdrošināts kā ģimenes loceklis. Šī apdrošināšana ir bezmaksas tikai tad, ja viņš/viņa audzina bērnus vai ir tos audzinājis/-usi vismaz četrus gadus; ja viņš/viņa saņem vismaz 3. kategorijas ilgstošas aprūpes pabalstu; vai ja viņš/viņa sniedz ilgstošu aprūpi apdrošinātai personai (3. kategorijas). Visos citos gadījumos jāveic apdrošināšanas iemaksas (3,4 % apmērā no jūsu bruto algas).

Uz civilaulību (neprecētu partneri, vai tā paša dzimuma partneri) attiecas papildu noteikumi. Ar apdrošināto personu nav jābūt radniecībai, tomēr vismaz 10 mēnešus jābūt kopīgai māsaimniecībai, un šī māsaimniecība jāvada bez atlīdzības.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Profilaktiskie izmeklējumi

Lai laikus konstatētu slimības, jums un jūsu apgādājamiem ģimenes locekļiem ir tiesības uz profilaktiskām medicīniskām izmeklēšanām. Pastāv īpašas programmas jauniešiem līdz 19 gadu vecumam, kā arī ikgadējas pārbaudes laicīgai vēža, diabēta un sirds un asinsvadu slimību diagnosticēšanai. Lai novērstu veselības stāvokļa pasliktināšanos, veselības apdrošināšanā iekļautas arī ūdens procedūras un rehabilitācijas pasākumi.

Veselības aprūpe:

Jums un jūsu apgādājamiem ģimenes locekļiem pienākas ārstēšana, ko veic ģimenes ārsti, speciālisti un zobārsti. Jums var pienākties arī medikamenti un medicīniskis aprīkojums, ja tā nepieciešamība medicīniski noteikta.

Tiek nodrošināta arī medicīniskā aprūpe mājās, kuru apmaksā slimokase. Tā sedz noteikta veida medicīnisko aprūpi (piem., injekcijas, barošana ar zondi, pārsiešana un tml.), ko veic diplomētas medmāsas.

Ja slimības veids to prasa, jums ir iespēja ārstēties stacionāri (bez laika ierobežojuma) saskaņā ar standarta tarifu kategoriju.

Kā iespējams saņemt veselības aprūpi?

Veselības aprūpe

Pirms ārstēšanas sākšanas, jums ārstam jāuzrāda elektroniskā karte, turpmāk „e-karte”. Šī e-karte ir valsts veselības karte, ar ko jūs pierādāt tiesības uz veselības apdrošināšanas pabalstiem Austrijā. Šo karti izsniedz automātiski (tā nav jāpieprasa) visiem apdrošinātajiem un tiesību saņēmējiem. Par šo karti gadā ir jāmaksā EUR 10 (izņemot bērnus, pensijas saņēmējus un maznodrošinātas personas). Kritiska stāvokļa gadījumā, ārsts par jums parūpēsies arī tad, ja šī e-karte jums nebūs līdzī. Šajā gadījumā jums jāsniedz informācija par jūsu slimokasi un pēc ārstēšanas jāuzrāda e-karte.

Veselības aprūpi veic terapeiti vai zobārsti, kuriem ir noslēgts līgums ar slimokasi (*Vertragsärzte*). Tādi ir vairākums praktizējošo ārstu. Ārstu jūs varat izvēlēties ārstēšanas sākumā, katra ceturkšņa vai mēneša sākumā. Šo ārstu saraksts pieejams jūsu slimokasē.

Varat konsultēties arī ar ārstiem, kuriem nav līgums ar slimokasi. Šajā gadījumā slimokase jums atmaksās līdz 80 % no summas, kādu tā būtu apmaksājusi, ja ārstēšanu būtu veicis terapeits, kuram ir līgums ar slimokasi.

Ja jūsu ārstējošais ārsts uzskata, ka jūs ir nepieciešams nosūtīt pie speciālista, uz klīniku vai jebkuru citu līdzīgu iestādi, viņš jums izsniedz nosūtījumu (*Überweisungsschein*).

Zāles, iekārtas un protēzes

Līgumārsts jums izraksta zāles, un tās izsniedz visās aptiekās. Pastāv noteikums, ka par katrām izrakstītajām zālēm jums parasti ir jāsamaksā EUR 5,15. Attiecībā uz noteiktām infekciju slimībām vai maznodrošinātības gadījumā (nepietiekami līdzekļi) līdzmaksājums nav nepieciešams. Vienas personas līdzmaksājumu summu gada laikā ierobežo arī atbilstoši tās ienākumiem. Slimokase parasti apmaksā protēžu izmaksas, vai, ja piemērojams, segs izmaksas līdz noteiktai robežsummai.

Zobārstniecības pakalpojumi

Profilaktisku un ķirurģisku zobārstniecības, ortodontijas un nepieciešamās protezēšanas pakalpojumu izmaksas sedz slimokase. Tomēr ortodontijas un protezēšanas izmaksas netiek segtas pilnībā, bieži radot apdrošinātajam būtiskus izdevumus..

Medicīniskā aprūpe mājās

Medicīniskā aprūpe mājās tiek veikta, pamatojoties uz ārsta norādījumu.

Hospitalizācija

Aprūpe slimnīcā ir veicama tuvākajā slimnīcā. Algotu darba ņēmēju apgādājamiem ģimenes locekļiem pirmo četru nedēļu laikā paredzētā maksa ir 10 % apmērā no tarifa par aprūpi slimnīcā. Pašam apdrošinātajam ir jāmaksā tikai neliela daļa par katru slimnīcā pavadīto dienu (maksimāli par 28 kalendārām dienām gadā). Sākot no piektās nedēļas sākuma, apdrošinātajai personai un tās ģimenes locekļiem ārstēšana slimnīcā ir bez maksas.

Noteiktos gadījumos slimokase daļēji vai pilnībā sedz ceļa izmaksas, kas rodas sakarā ar veselības aprūpes saņemšanu.

III nodaļa. Slimība – naudas pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti slimības naudas pabalsti?

Ja esat algots darba ņēmējs, bezdarbnieks, kurš saņem bezdarba apdrošināšanas pabalstus, vai profesionālās rehabilitācijas dalībnieks un slimības radīto seku rezultātā nespējat strādāt, jums tiek piešķirts slimības naudas pabalsts (*Krankengeld*).

Saskaņā ar darba likumu slimības pabalsts netiek piešķirts, kamēr jūs turpināt saņemt algu. Pilna alga var tikt izmaksāta periodā no sešām līdz divpadsmit nedēļām; tas atkarīgs no darba stāža. Pēc šī perioda beigām vēl četras nedēļas tiek maksāta puse algas, pēc tam var piešķirt pusi no slimības naudas pabalsta.

Ja visi jūsu ienākumi kopā ir mazāki par noteikto iztikas minimumu (*Geringfügigkeitsgrenze*), kas ir EUR 376,26 mēnesī, uz jums obligātā apdrošināšana un slimības naudas pabalsti neattiecas. Šajā gadījumā ir iespējams apdrošināties brīvprātīgi.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Darbnespējas sākumā, lai saņemtu pabalstu, ir jāgaida trīs dienu periods. Slimības naudas pabalsts parasti tiek maksāts no ceturtās dienas. Ja vienas nedēļas laikā nepiesakāt savu darbnespēju, slimības naudas pabalsts tiks izmaksāts tikai, sākot no pieteikuma iesniegšanas datuma.

Slimības dienas naudas pabalsta apmēru aprēķina, pamatojoties uz jūsu pēdējiem ienākumiem (līdz noteiktam maksimumam – EUR 4 230 mēnesī). Pabalsta summa ir 50 % no šiem ienākumiem (līdz 42. dienai), bet no četrdesmit trešās slimības dienas – 60 %. Turklāt, ja to paredz slimokases statūti, pabalsta apmēru var palielināt par noteiktiem procentiem, ja jūsu apgādībā ir laulātais draugs un/vai citi ģimenes locekļi. Palielinātā pabalsta summa nedrīkst pārsniegt 75 % ienākumu.

Personām, kuru ienākumi ir pārāk mazi, lai veiktu obligātās apdrošināšanas iemaksas, un kuras ir apdrošinājušās brīvprātīgi, slimības naudas pabalsts ir EUR 135,14.

Principā slimības naudas pabalstu varat saņemt līdz 52 nedēļām (vienu gadu); slimokases noteikumi šo termiņu var pagarināt līdz 78 nedēļām (pusotru gadu).

Kā var saņemt slimības naudas pabalstu?

Lai saņemtu slimības naudas pabalstu, jūsu terapeitam ir jāapstiprina jūsu darbnespēja.

IV nodaļa. Maternitātes un paternitātes pabalsti

Kādos gadījumos jums ir tiesības uz maternitātes vai paternitātes pabalstu?

Apdrošinātai sievietei (kura ir veikusi iemaksas slimokasē) un apdrošinātās personas vīriešu kārtas ģimenes pārstāvim pienākas pabalsti natūrā, t. i., aprūpe slimnīcā tieši pirms un pēc dzemdībām, kā arī dzemdību laikā.

Sievietēm, kuras ir algotas darba ņēmējas un kuras saņem bezdarba apdrošināšanas pabalstu vai profesionālo rehabilitāciju, laikā, kad tās nedrīkst strādāt (astoņas nedēļas pirms un pēc dzemdībām), pienākas maternitātes pabalsts (*Wochengeld*). Sieviešu tiesības uz maternitātes pabalstu izbeidzas, ja darba devējs turpina maksāt algu.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pabalsti natūrā

Visām sievietēm, kuru veselības aprūpi sedz slimokase, grūtniecības laikā, dzemdību laikā un pēc tām pienākas arī apmaksāti medicīnas pakalpojumi. Maternitātes pabalsti natūrā ir šādi:

- konsultācijas ar terapeitu, vecmātes palīdzība grūtniecības laikā, dzemdībās un pēc tām;
- zāļu un aprīkojuma nodrošināšana;
- aprūpe slimnīcā vai dzemdību namā ne ilgāk kā desmit dienas (vai ilgāk, ja nepieciešams sakarā ar komplikācijām grūtniecības vai dzemdību laikā). Aprūpi var nodrošināt arī sertificētas bērnu un zīdaiņu māsas.

Austrija nodrošina arī apaugļošanas *in vitro* izdevumu atmaksu 70% apmērā. Šo tiesību iestāšanās nosacījumus nosaka atsevišķs likums.

Grūtniecības un dzemdību atvaļinājums un maternitātes pabalsts

Maternitātes pabalsta apmērs tiek aprēķināts, balstoties uz vidējiem bruto ienākumiem pēdējo 13 nedēļu (trīs mēnešu) laikā.

Ja darba devējs neturpina maksāt algu, maternitātes pabalsts tiek piešķirts astoņas nedēļas pirms un pēc dzemdībām. Priekšlaicīgu dzemdību, vairāku bērnu dzimšanas vai ķeizargrieziena gadījumā šo termiņu iespējams pagarināt līdz 12 nedēļām.

Pašnodarbinātām sievietēm šajā periodā pienākas fiksēts pabalsts. Personām, kuras apdrošinājušās brīvprātīgi un kuru ienākumi ir mazāki par iztikas minimumu, lai veiktu obligātās apdrošināšanas iemaksas, pabalsts sasniedz EUR 8,22 dienā.

Kādos gadījumos tiek piešķirts maternitātes un paternitātes pabalsts?

Ja jūs gaidāt bērnu, vēlams nekavējoties pierakstīties pie sava ārsta un saņemt mātes pasi (*Mutter-Kind-Paß*), kurā norādītas pārbaudes, kas jāveic pirms un pēc bērna

piedzimšanas. Šī pase apstiprina pārbaudes, ko ārsts veicis attiecībā uz grūtniecību un bērna veselības stāvokli. Mātes pasē pieprasīto pārbaucību izpilde ir nosacījums, lai saņemtu pilnu bērna kopšanas pabalstu (bērnam sasniedzot 10, 13, 17 vai 25 mēnešu vecumu atkarībā no izvēlēta variantā). Mātes pasē iekļautie medicīniskie apliecinājumi ir jāiesniedz slimokasei.

Maternitātes pabalsts jāpieprasa kompetentajā slimokasē.

V nodaļa. Invaliditātes pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?

Apdrošinātās personas

Invaliditātes apdrošināšana ir obligāta visiem algotajiem darba ņēmējiem un praktikantiem, ģimenes locekļiem, kuri strādā pašnodarbinātas personas uzņēmumā, un tiem, kuriem nav oficiāla darba līguma, bet kuri būtībā ir darba ņēmēji (*freie Dienstnehmer*).

Personām, kuru ienākumi ir mazāki par minimuma sliekšni (*Geringfügigkeitsgrenze*), kas ir EUR 376,26 mēnesī, šī apdrošināšana nav obligāta. Nepieciešamības gadījumā tiek apvienoti ienākumi no vairāk nekā vienas darba vietas.

Ikviens Austrijas iedzīvotājs, uz kuru neattiecas obligātā apdrošināšana un kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, var brīvprātīgi pievienoties Austrijas pensijas apdrošināšanas sistēmai. Personas, uz kurām vairs neattiecas obligātā apdrošināšana, var turpināt brīvprātīgi apdrošināties neatkarīgi no pastāvīgās dzīvesvietas.

Invaliditātes pakāpe

Austrijā nepastāv daļēja invaliditāte, kad persona ir gan darbnespējīga, gan darbspējīga. Kvalificēti strādnieki saņem „profesionālo aizsardzību”, t. i., tiek pārbaudīts, vai viņi vēl spēj reāli strādāt savā konkrētā profesijā (*Berufsschutz*). Savukārt uz nekvalificētiem strādniekiem un pašnodarbinātām personām var attiecināt visas darba tirgū esošās profesijas. Visi apdrošinātie pie zināmiem apstākļiem līdz 57 gadu vecumam saņem īpašu aizsardzību, t. i., tiek pārbaudīts, vai viņi vēl spēj veikt konkrētas darbības, kuras viņi darījuši iepriekš (*Tätigkeitsschutz*).

Nespēja veikt pastāvīgo darbu (*Berufsunfähigkeit*) novērojama to algoto darba ņēmēju un strādnieku vidū, kas strādā galvenokārt profesijās, kurām ir apmācīti vai kvalificēti; šajos gadījumos darbaspēja veselības apsvērumu dēļ samazinās uz pusi, salīdzinot ar veselas personas sniegumu tajā pašā profesijā. Pašnodarbinātām personām ir jāpierāda tāda ilgstoša veselības apsvērumu dēļ radusies darbnespēja, kas liedz iespēju iesaistīties regulārā ienesīgā darbībā.

Pilnīga darbnespēja (*Erwerbsunfähigkeit*) iestājas, ja strādnieks sava fiziskā vai garīgā stāvokļa dēļ, veicot jebkāda veida darbības, vairs nav spējīgs pelnīt vismaz pusi no ienākumiem, kurus nopelnītu vesels strādnieks, veicot to pašu darbu.

Invaliditāte (*Invalidität*) iestājas, ja apdrošinātie, kuri vecāki par 57 gadiem un kuri pēc slimības vai sakarā ar citām veselības problēmām, kā arī sakarā ar fizisko vai garīgo spēju samazināšanos vairs nespēj veikt darbu, ko tie veikuši vismaz 120 kalendāros mēnešus pēdējo 180 kalendāro mēnešu laikā pirms atsaucē datuma. Vērā jāņem visas saprātīgās izmaiņas profesionālajā darbībā.

Sākotnēja invaliditāte (*Originäre Invalidität*) iestājas, ja persona ar nopietniem veselības traucējumiem, iesaistoties darba tirgū, principā ir darbnespējīga, tomēr ir uzkrājusi 10 iemaksas gadus.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Invaliditātes pensija

Lai saņemtu invaliditātes pensiju (*Invaliditätsrente*), apdrošināšanas iemaksas jāveic noteiktu minimālo periodu, t. i., vismaz 60 mēnešus pēdējo 120 kalendāro mēnešu laikā. Pēc 50 gadu vecuma tiesību iegūšanai nepieciešamais periods katru mēnesi palielinās par vienu mēnesi un atsauces periods par diviem mēnešiem par katru mēnesi virs piecdesmit gadiem līdz maksimāli 180 apdrošināšanas mēnešiem pēdējo 360 kalendāro mēnešu laikā. Atsauces periods nav nepieciešams, ja 180 mēnešus veiktas iemaksas vai ir bijusi 300 mēnešu ilga apdrošināšana.

Tiesību iegūšanai nepieciešamais periods nav obligāts, ja invaliditāte ir iestājusies pēc nelaimes gadījuma darbā vai arodslimības vai invaliditāte radusies pirms 27 gadu vecuma, ja apdrošinātais bijis apdrošināts vismaz sešus mēnešus.

Kopš 2005. gada noteikti periodi tiek uzskatīti par pabalsta periodiem; tajos tiek izmaksāti valsts pabalsti. Šie kritēriji ir šādi: bērna audzināšanas periods (*Kindererziehungszeiten*) ne vairāk kā četru gadu garumā par katru bērnu (vairāku bērnu dzimšanas gadījumā 5 gadus), militārā vai kara dienesta un asimilācijas periodi (piemēram, civilais dienests), grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma periodi, kuros tiek izmaksāts maternitātes pabalsts (*Wochengeld*) un periodi, kuros tiek izmaksāts bezdarba (*Arbeitslosengeld*) vai slimības naudas pabalsts (*Krankengeld*).

Salīdzinājumā ar periodiem pirms 2005. gada iepriekšminētie periodi tiek uzskatīti par no iemaksām neatkarīgiem periodiem. Tas attiecas arī uz personām, kuras 2005. gada sākumā jau bija sasniegušas 50 gadu vecumu.

Invaliditātes pensija tiek aprēķināta, ņemot vērā prasītāja vecumu un apdrošināšanas perioda ilgumu. Uz personām, kuras 2005. gada sākumā nebija sasniegušas 50 gadu vecumu, un uz apdrošināšanas periodiem pēc 2005. gada janvāra attiecas noteikta pabalsta pensiju konti, kurus nosaka pēc kārtējo ienākumu finansēšanas (kārtējo iemaksu) principa.

Saskaņā ar šo sistēmu pensijas tiek aprēķinātas katru gadu. Aprēķina pamatā ir kalendārā gada vidējie ienākumi, kas nepārsniedz noteikto robežsummu. Katru kalendāro gadu 1,78 % no šīs summas pārved pensiju kontā.

Fiktīvus apdrošināšanas mēnešus pēc iespējas aprēķina līdz sešdesmitajai dzimšanas dienai. Pensijas apmēru aprēķina pēc formulas, kuras pamatā ir apdrošināšanas un trūkstošo mēnešu summa.

Priekšlaicīgas pensionēšanās gadījumā pabalstu samazina par 4,2 % gadā ar 15 % maksimumu.

Uz personām, kuras 2005. gada sākumā nebija sasniegušas 50 gadu vecumu, bet jau bija nodrošinājušas noteiktu apdrošināšanas periodu, attiecas gan jaunā, gan vecā likumdošana. Pensijas apmērs tiek aprēķināts, izmantojot paralēlu aprēķinu un *pro rata temporis* metodi. Daļējās pensijas aprēķina, pamatojoties uz jauno un, atbilstoši, veco likumdošanu. Invaliditātes pensija atbilst šo daļējo pensiju summai.

Uz personām, kuras 2005. gadā bija sasniegušas 50 gadu vecumu, joprojām attiecas 2004. gadā piemērojamā likumdošana. Pensijas aprēķina pamatā ir to 24 gadu vidējie ienākumi, kuros to summa ir bijusi vislielākā. Līdz 2028. gadam šis periods tiks

palielināts līdz 40 apdrošināšanas gadiem. No 2004. gada un vēlāk piešķirtās pensijas nedrīkst būt vairāk nekā par 5 % mazākas par pensiju, kas piešķirta 2003. gada nogalē. Šis apjoms līdz 2024. gadam tiks pakāpeniski palielināts līdz 10 %.

Invaliditātes pensiju maksā 14 reizes gadā. Īpaši noteikumi piemērojami raktuvju strādniekiem.

Piemaksas

Ja ikmēneša pensija vai pensijas kopā ar citiem ienākumiem (tostarp arī tajā pašā mājsaimniecībā dzīvojoša laulātā drauga ienākumiem) ir zemāki par noteikto normu, tiek piešķirtas kompensācijas piemaksas (*Ausgleichszulage*). Piemaksas apjoms sedz starpību starp faktiskajiem ienākumiem un noteikto minimālo ienākumu sliekšni. Ja saņēmēja apgādībā ir bērns, šo piemaksu tāpat kā invaliditātes pensiju iespējams palielināt. Turklāt iespējams piešķirt arī ilgtermiņa aprūpes pabalstu.

Rehabilitācijas pasākumi

Pensiju apdrošināšanas iestādes var piešķirt apdrošinātajam visdažādākās iespējas attiecībā uz medicīnisko, profesionālo un sociālo rehabilitāciju, lai atjaunotu darbības un ļautu apdrošinātajam atrast piemērotu vietu viņa profesionālajā un ekonomiskajā vidē. Rehabilitācija salīdzinājumā ar invaliditātes pensiju ir primāra.

Kādos gadījumos tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?

Jāpiebilst, ka pensiju var izmaksāt tikai tad, ja par to ir iepriekš iesniegts pieprasījums. Vēlams, lai pieteikumi tiktu iesniegti kompetentajā sociālās apdrošināšanas iestādē (bet tos var iesniegt arī jebkurā sociālās apdrošināšanas iestādē), izmantojot atbilstošu veidlapu. Tomēr tiks izskatīti arī pieteikumi, kas nebūs atbilstoši noformēti.

Invaliditātes pensija tiek piešķirta mēneša pirmajā dienā uzreiz pēc invaliditātes iestāšanās vai pieteikuma saņemšanas.

Invaliditātes pensija tiek piešķirta ne ilgāk kā uz 24 mēnešiem. Pēc apstipriņošiem medicīniskiem izmeklējumiem pensija atkal tiek atjaunota uz 24 mēnešiem. Ja fiziskās vai garīgās veselības apsvērumu dēļ tiek konstatēta pensijas saņēmēja pastāvīga darbnespēja, invaliditātes pensija tiek piešķirta uz nenoteiktu periodu.

Sasniedzot pensijas vecumu, invaliditātes pensija tiek piešķirta tādā pašā apmērā. Iesniedzot pieteikumu, ir iespējams arī invaliditātes pensiju pārvērst vecuma pensijā.

VI nodaļa. Vecuma pensijas un pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti vecuma pabalsti?

Vecuma pabalsti tiek piešķirti, ja esat veicis pensijas apdrošināšanas iemaksas (iepriekš aprakstīts nodaļā „Invaliditātes pabalsti”).

Turklāt jāgaida tiesību iegūšanai nepieciešamais periods:

- apdrošinātajām personām, kuras 2005. gada sākumā nebija sasniegušas 50 gadu vecumu un kurām līdz tam nav bijis nodrošināts nekāds apdrošināšanas periods, jābūt 180 mēnešu apdrošināšanai, no kuriem vismaz 84 mēnešiem jābūt uzkrātiem, veicot profesionālu darbību (piemēram, esot algotam darba ņēmējam);
- personām, kuras līdz 2005. gadam bija sasniegušas 50 gadu vecumu, pēdējo 360 kalendāro mēnešu laikā jābūt 180 mēnešu apdrošināšanai, 180 iemaksu mēnešiem vai 300 mēnešus jābūt apdrošinātai bez atsauces perioda;
- personas, kuras līdz 2005. gada 1. janvārim nebija sasniegušas 50 gadu vecumu, bet bija uzkrājušas vismaz *vienu* apdrošināšanas *mēnesi*, ir visizdevīgākajā situācijā.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Parastais pensijas vecums

Vecuma pensiju (*Altersrente*) sievietēm piešķir no 60 gadu vecuma un vīriešiem no 65 gadu vecuma. Pensionēšanās vecumu sievietēm pakāpeniski paaugstinās laikā no 2024. gada līdz 2033. gadam, līdz tas būs vienāds ar pensionēšanās vecumu vīriešiem (t. i., 65 gadi).

Priekšlaicīga pensionēšanās

Priekšlaicīga pensionēšanās (*Vorgezogene Rente*) sievietēm un vīriešiem iespējama 62 gadu vecumā. Priekšlaicīga pensionēšanās 60 gadu vecumā iespējama personām, kuras vismaz 10 no pēdējiem 20 gadiem veikušas smagu darbu un kopā uzkrājušas 45 apdrošināšanas gadus.

Tāpat arī piemērojams noteikts pārejas periods. Turklāt uz personām, kuras līdz 2005. gadam sasniegušas 50 gadu vecumu, un jaunākas personas, kuras līdz 2005. gadam jau ir uzkrājušas vienu apdrošināšanas mēnesi, attiecas īpaši vecuma nosacījumi. Tādēļ vīriešiem nepieciešami 772 mēneši, bet sievietēm 712 mēneši. Šie vecuma ierobežojumi tiek pakāpeniski palielināti laikposmā no 2004. līdz 2014. gadam (tādējādi pakāpeniski pārtraucot priekšlaicīgas pensionēšanās iespēju).

Turklāt divi priekšlaicīgas pensionēšanās veidi iespējami personām, kuras dzimušas noteiktos gados, t. i., personām ar ļoti garu apdrošināšanas vēsturi, vai personām, kuras veikušas īpaši smagu darbu.

Ja persona atkal sāks strādāt, priekšlaicīgā pensija tiks atcelta.

Pensijas apmērs

Vecuma pensija tiek aprēķināta, ņemot vērā prasītāja vecumu un apdrošināšanas laiku. Uz personām, kuras 2005. gada sākumā nebija sasniegušas 50 gadu vecumu, un uz apdrošināšanas periodiem pēc 2005. gada janvāra attiecas noteikta pabalsta pensiju konti, kurus nosaka pēc kārtējo ienākumu finansēšanas (kārtējo iemaksu) principa.

Saskaņā ar šo sistēmu pensijas tiek aprēķinātas katru gadu. Aprēķina pamatā ir kalendārā gada vidējie ienākumi, kas nepārsniedz noteikto robežsummu. Katru kalendāro gadu 1,78 % no šīs summas pārved pensiju kontā.

Priekšlaicīgas pensionēšanās gadījumā pabalstu samazina par 4,2 % gadā (lielākais par 2,1 % personām, kuras strādājušas smagu darbu, pēc darba mēnešu skaita) ar 15 % maksimumu. Atliktas pensionēšanās gadījumā pabalstu palielina par 4,2 % katru kalendāro gadu ar 12,6 % maksimumu.

Uz personām, kuras 2005. gada sākumā nebija sasniegušas 50 gadu vecumu, bet jau bija nodrošinājušas noteiktu apdrošināšanas periodu, attiecas gan jaunā, gan vecā likumdošana. Pensijas apmērs tiek aprēķināts, izmantojot paralēlu aprēķinu un *pro rata temporis* metodi. Daļējās pensijas aprēķina, pamatojoties uz jauno un, atbilstoši, veco likumdošanu. Invaliditātes pensija atbilst šo daļējo pensiju summai.

Uz personām, kuras 2005. gadā bija sasniegušas 50 gadu vecumu, joprojām attiecas 2004. gadā piemērojamā likumdošana. Pensijas aprēķina pamatā ir to 24 gadu vidējie ienākumi, kuros to summa bijusi vislielākā. Līdz 2028. gadam šis periods tiks palielināts līdz 40 apdrošināšanas gadiem. No sākotnējā perioda katru gadu tiek aprēķināti 1,78 %. Pensijas samazinājums vai palielinājums ir tāds pats, kā iepriekš aprakstītais. Tomēr pensijas palielinājums nedrīkst pārsniegt 91,76 % no aprēķinu bāzes.

No 2004. gada un vēlāk piešķirtās pensijas nedrīkst būt vairāk nekā par 5 % mazākas par pensiju, kas piešķirta 2003. gada nogalē. Šis apjoms līdz 2024. gadam tiks pakāpeniski palielināts līdz 10 %.

Pensiju maksā 14 reizes gadā. Īpaši noteikumi piemērojami raktuvju strādniekiem.

Piemaksas

Ja ikmēneša pensija vai pensijas kopā ar citiem ienākumiem (tostarp arī tajā pašā mājāsaimniecībā dzīvojoša laulātā drauga ienākumiem) ir zemāki par noteikto normu, tiek piešķirtas kompensācijas piemaksas (*Ausgleichszulage*). Piemaksas apjoms sedz starpību starp faktiskajiem ienākumiem un noteikto minimālo ienākumu sliekšni. Ja saņēmēja apgādībā ir bērni, šo piemaksu iespējams palielināt. Turklāt iespējams piešķirt arī ilgtermiņa aprūpes pabalstu.

Kādos gadījumos tiek piešķirti vecuma pabalsti?

Pensijas tiek piešķirtas tikai pēc pieteikuma iesniegšanas. Vēlams, lai pieteikumi tiktu iesniegti kompetentajā sociālās apdrošināšanas iestādē (bet tos var iesniegt arī jebkurās sociālās apdrošināšanas vai vietējās iestādēs), izmantojot atbilstošu veidlapu. Tomēr tiks izskatīti arī pieteikumi, kas nebūs atbilstoši noformēti.

VII nodaļa. Apgādnieka zaudējuma pabalsti

Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?

Apgādnieka zaudējuma pabalsti (*Hinterbliebenenpensionen*) tiek piešķirti, ja esat veicis pensijas apdrošināšanu un nodrošinājis noteiktu tiesību iegūšanai nepieciešamo periodu. Tas ir tāds pats, kā aprakstīts iepriekš attiecībā uz [invaliditātes pabalstiem](#).

Kādas izmaksas tiek segtas?

Atraitnes vai atraitņa pensija

Ja pārdzīvojušais mirušās un apdrošinātās personas laulātais (vai apgādībā esošais bijušais laulātais) ir sasniedzis 35 gadu vecumu vai ja laulībā ir dzimis bērns, iespējams pieprasīt atraitņa vai atraitnes pensiju (*Witwenpension* or *Witwerpension*).

Laulātajam tiek piešķirta pensija no 0 % līdz 60 % apmērā (atkarīgs no viņa vai viņas ienākumiem) no pensijas, kuru būtu saņēmusi vai jau saņēma mirušais (noteikumi aprakstīti iepriekš attiecībā uz invaliditātes un vecuma pensijām).

Ja pārdzīvojušā laulātā pensijas un ienākumu summa ir mazāka par noteiktu sliekšni (EUR 1 762,98 mēnesī), viņam maksā papildsummu līdz 60 % no mirušā pensijas. Šai pensijai var arī pievienot kompensējošu pabalstu vai kopšanas pabalstu.

Bāreņa pensija

Bērniem, kuri jaunāki par 18 gadiem, vai tiem, kuri jaunāki par 27 gadiem un mācās vai studē augstākās izglītības iestādē, pienākas bāreņa pensija (*Waisenpension*). Bērniem invalīdiem nav vecuma ierobežojuma.

Bāreņa pensijas apmērs ir līdz pat 40 % (bērniem, kuri zaudējuši vienu vecāku) vai 60 % (bērniem, kuri zaudējuši abus vecākus) no pensijas, kuru saņēma vai būtu saņēmis mirušais (noteikumi aprakstīti iepriekš attiecībā uz invaliditātes un vecuma pensijām).

Bāreņa pensiju kompensējošo pabalstu atsaucēs likme ir atkarīga no bāreņa vecuma. Bāreņa pensijas var papildināt ar kopšanas pabalstiem.

Bēru izdevumi

Ja nepieciešams, iespējams saņemt bērnu izdevumu pabalstu (*Zuschuss zu den Bestattungskosten*). Tā summa nevar pārsniegt EUR 436,04. To piešķir saskaņā ar apdrošināšanas kasu statūtiem (un tas tiek piešķirts tikai sporādiski).

Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?

Pensijas tiek piešķirtas tikai pēc pieteikuma iesniegšanas. Pieteikumi jāiesniedz kompetentajai pensiju apdrošināšanas iestādei, izmantojot atbilstošu veidlapu.

Bēru izdevumu pabalsts jāpieprasa jūsu slimokasē (ja tā sniedz šādu pabalstu).

VIII nodaļa. Pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām

Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām?

Apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem jūs aizsargā darba laikā, kā arī ceļā uz darbu un no darba. Šī apdrošināšana ietver profilaktiskus pasākumus, kā arī pabalstus traumu gadījumā.

Visi darba ņēmēji, pamatojoties uz darba vai mācību līgumu, kā arī liela daļa pašnodarbināto (un viņu ģimenes locekļi, kuri strādā attiecīgajā uzņēmumā) ir pakļauti obligātai nelaimes gadījumu apdrošināšanai. Apdrošināšana pienākas arī vispārējo izglītību iegūstošiem skolēniem un studentiem.

Ir uzskaitītas atzītas arodslimības, turklāt reizēm par arodslimību var tik uzskatīta arī šajā sarakstā neiekļauta slimība.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Darba devējiem ir jānodrošina piesardzības pasākumi, t. i., jāapgādā un jāuztur darba vietas tā, lai darba ņēmēji ir aizsargāti no nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām.

Veselības aprūpe un naudas pabalsti, ko maksā īslaicīgi

Ja noticis nelaimes gadījums vai radusies arodslimība, jānodrošina pirmā medicīniskā aprūpe un turpmāka ārstēšana. Veselības aprūpe ietver medicīnisku aprūpi, zāļu nodrošināšanu, medicīnas aprīkojumu (piem., protēzes), kā arī aprūpi slimnīcā vai specializētā medicīnas centrā. Principā slimokase sniedz pabalstus tikai pirmās četras nedēļas, bet nelaimes gadījumu apdrošināšanas kase var uzņemties pabalstu sniegšanu jebkurā laikā. Apdrošinātajai personai nav jāveic līdzfinansējums. Izņēmumi ir nelielas iemaksas par aprūpi slimnīcā, medicīnisku aprūpi, zobārsta pakalpojumiem vai zālēm.

Apdrošinātais pirmo laiku saņem naudas pabalstus (saglabātu algu vai slimības naudas pabalstu), kādi ir paredzēti, ja darbnespēja iestājas slimības rezultātā. Ja invaliditātes pensijas summa, uz kādu apdrošinātajam būtu tiesības, bijusi augstāka, tad viņš saņem diferencētu pabalstu. Ja ārstēšana notiek slimnīcā vai specializētā medicīnas centrā, apdrošinātajam ir tiesības uz slimības dienas pabalstiem (ko atkarībā no situācijas sauc par „ģimenes naudu” (*Familiengeld*) vai „dienas naudu” (*Taggeld*). Tādā gadījumā nespējas pensijas maksājums tiek atlikts.

Rehabilitācija

Papildus medicīniskās rehabilitācijas pasākumiem darba nelaimes gadījumos cietušajiem vai tiem, kuri sirgst ar arodslimībām, tiek nodrošināti profesionālās un sociālās rehabilitācijas pasākumi.

Sociālā rehabilitācija tiek nodrošināta, piemēram, pabalsta mājokļa pielāgošanai veidā.

Profesionālās rehabilitācijas pasākumi ietver turpmākas mācības, pārkvalificēšanu un īpašu palīdzību, lai saglabātu vai atrastu darbu. Mācību laikā apdrošinātajam maksā pārejas pabalstu (*Übergangsgeld*).

Invaliditātes pensija

Ja jūsu ienākumi pēc darbnespējas perioda (vēlākais pēc 27 nedēļām) ir samazinājušies vismaz par 20 % (vai 50 %, ja esat skolnieks vai students), jūs saņemsiet invaliditātes pensiju (*Unfallrente*). Ienākumu samazinājumam jāilgst vismaz trīs mēnešus, un tam jābūt nelaimes gadījuma darbā vai arodslimības rezultātam.

Ja peļņas nespēja ir absolūta (100 %), pensija, ko jums izmaksā katru mēnesi, palielinās par divām trešdaļām no aprēķinu bāzes (t. i., vidējā ienākumu summa, kas apdrošināta iepriekšējā gada laikā). Ja jūsu peļņas nespēja ir mazāka, pensiju samazina proporcionāli.

Invaliditātes pensiju maksā četrpadsmit reizes gadā (vienu pensiju mēnesī un divas papildu pensijas, no kurām vienu izmaksā maijā, otru – oktobrī).

Ja nepieciešams, smagas invaliditātes gadījumā piešķir 20 % piemaksu pie pensijas (ja apdrošinātā peļņas spēja ir samazinājusies par mazāk nekā 70 %) vai 50 % piemaksu (ja apdrošinātā peļņas spēja ir samazinājusies par vismaz 70 %). Par katru bērnu, kurš jaunāks par 18 gadiem (jaunāks par 27 gadiem, ja viņš vēl mācās vai apgūst profesiju), piešķir piemaksu par apgādājamo bērnu 10 % apmērā no pensijas summas. Šīs piemaksas tomēr maksā tikai tad, ja apdrošinātā peļņas spēja ir samazinājusies vismaz par 50 %.

Ja nelaimes gadījuma vai arodslimības rezultātā jums nepieciešama trešās personas palīdzība, papildus jūsu pensijai varat saņemt arī aprūpes pabalstu.

Ja nelaimes gadījuma darbā vai arodslimības cēlonis ir rupja nolaidība pret darba ņēmēja aizsardzības noteikumiem, jūs kā vienreizēju pabalstu saņemsiet summu, kuras apmērs atkarīgs no fiziskās vai garīgās nespējas pakāpes (*Integritätsabgeltung*).

Atsevišķos gadījumos vienreizējais pabalsts var tikt izmaksāts invaliditātes pensijas vietā (parasti tad, ja invaliditātes pakāpe ir mazāka par 25 %).

Apgādnieka zaudējuma pensija

Ja apdrošinātā laulātā drauga vai reģistrētā partnera nāves cēlonis ir nelaimes gadījums darbā vai arodslimība, jums ir tiesības uz pārdzīvojuša laulātā pensiju, ko izmaksā nelaimes gadījumu apdrošināšanas organizācija. Noteiktos gadījumos šīs tiesības var saglabāties arī pēc laulības (partnerības) šķiršanas.

Apgādnieka zaudējuma pensijas apmērs ir 40 % no aprēķina bāzes, ko piemēro mirušajam apdrošinātajam, ja laulātais ir sasniedzis normālu pensionēšanās vecumu vai viņa peļņas nespēja ir vismaz 50 %. Citādi pensijas apmērs ir līdz 20 % no aprēķina bāzes.

Bērni, kuri jaunāki par 18 gadiem (vai jaunāki par 27 gadiem, ja viņi turpina studijas vai iegūst profesiju; vecuma ierobežojums, ja bērns ir invalīds, nepastāv), var saņemt bāreņa pensiju. Bērns, kurš zaudējis vienu vecāku, saņem 20 %, bet bērns, kurš zaudējis abus vecākus, saņem 30 % no mirušā aprēķina bāzes.

Ja nepieciešams, pensiju var piešķirt arī vecākiem vai vecvecākiem un apgādājamiem brāļiem un māsām (tomēr vecāki ir prioritāte), ja šos apgādājamās pārsvarā uzturējusi mirusī persona.

Maksimālais pensijas apjoms visiem saņēmējiem nedrīkst pārsniegt 80 % no mirušās personas pensijas aprēķina bāzes.

Bēru izdevumi

Bēru izdevumu pabalstu piešķir, ja nāvi izraisījis nelaimes gadījums darbā vai arodslimība.

Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām?

Ja ar jums darbā notiek negadījums, par to nekavējoties ir jābrīdina jūsu darba devējs. Viņam savukārt ir jāinformē nelaimes gadījumu apdrošināšanas kase. Darba devējam vai terapeitam paziņojums jāiesniedz piecu dienu laikā.

Pabalsti daļēji tiek piešķirti tikai tad, ja esat tiem pieteicies. Pieteikumi jāiesniedz kompetentajai nelaimes gadījumu apdrošināšanas kasei, izmantojot atbilstošu veidlapu. Tomēr izskatīti tiks arī pieteikumi, kas nebūs atbilstoši noformēti.

Būtisku izmaiņu gadījumā ir iespējama invaliditātes pensijas pārskatīšana. Pēc pirmajiem diviem gadiem pārskatīšanu parasti var veikt tikai ar viena gada intervālu no pēdējās novērtēšanas reizes.

IX nodaļa. Ģimenes pabalsti

Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?

Bērna pabalsts (*Familienbeihilfe*) tiek piešķirts saskaņā ar universālu shēmu Austrijas iedzīvotājiem (to sedz darba devēja iemaksas un nodokļi).

Bērna pabalsts tiek piešķirts par nepilngadīgiem bērniem, kuri pieder attiecīgās personas mājsaimniecībai vai par kura uzturēšanas izmaksām pārsvarā ir atbildīga attiecīgā persona; pabalstu piešķir personām, kuras pastāvīgi vai pārsvarā dzīvo Austrijā. Pie zināmiem nosacījumiem pabalstu iespējams piešķirt arī vecākiem, vecvecākiem, audžu vecākiem vai vecāku aizstājējiem un pašam bērnam.

Vecākiem, vecvecākiem vai audžu vecākiem iespējams saņemt bērna kopšanas pabalstu (*Kinderbetreuungsgeld, KBG*). Tas tiek piešķirts neatkarīgi no iepriekšējās profesionālās darbības vai obligātās apdrošināšanas seguma. Lai saņemtu uz ienākumiem balstītu bērna kopšanas pabalstu (*einkommensabhängiges Kinderbetreuungsgeld*), pirms bērna dzimšanas vai pirms nodarbinātības aizliegšanas ir jānostrādā seši mēneši.

Bērna kopšanas pabalsta mērķis ir daļēji kompensēt vecāku rūpes par bērnu agrīnās bērnības laikā.

Bērna kopšanas pabalsts tiek izmaksāts ar nosacījumu, ja netiek saņemts bērnu pabalsts. Turklāt saņēmējam un bērnam jādzīvo zem viena jumta (viena dzīvesvieta). Cits nosacījums paredz, ka kopējā ienākumu summa nedrīkst pārsniegt 60 % no pēdējiem ienākumiem periodā, par kuru tiek maksāts pabalsts, pie kura ir pieļaujami papildu ienākumi apmērā līdz EUR 16 200 kalendārajā gadā. Ņemot vērā uz ienākumiem balstītu bērna kopšanas pabalstu, pieļaujami nelieli papildu ienākumi (EUR 5 800 kalendārajā gadā). Vērā tiek ņemti tikai tā vecāka ienākumi, kurš pieteicies bērna kopšanas pabalstam; otra vecāka ienākumi vērā netiek ņemti.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Piemaksas summa par katru bērnu

Bērnu pabalsta apmērs ir atkarīgs no bērna vecuma. Turklāt, sākot ar otro bērnu, tiek piešķirta papildsumma. Ja bērnam ir smaga invaliditāte, bērnu pabalsta summu iespējams palielināt.

Bērnu pabalsta summa ir EUR 105,04 par katru bērnu mēnesī. Bērnam pieaugot, šī summa tiek palielināta: 3 gadu vecumā (EUR 112,70), 10 gadu vecumā (EUR 130,90) un 19 gadu vecumā (EUR 152,70).

No 2008. gada 1. janvāra kopējā bērnu mēneša pabalsta summa ir palielināta par EUR 12,80 — ja ir divi bērni, EUR 47,80 — ja ir trīs bērni, EUR 97,80 — ja ir četri bērni un EUR 50,00 par katru nākamo bērnu.

Par katru bērnu ar nopietniem fiziskiem traucējumiem mēnesī tiek piešķirta papildu piemaksa EUR 138,30 apmērā. Kopā ar bērnu pabalstu katru septembri par katru

bērnu vecumā no 6 līdz 15 gadiem izmaksā skolas sākuma pabalstu (*Schulstartgeld*) EUR 100 apmērā; nav nepieciešams īpašs iesniegums.

Bērnu pabalstu parasti saņem, kamēr bērns kļūst pieaudzis (sasniedz 18 gadu vecumu). Saņemšanas termiņu iespējams pagarināt līdz 24 gadu vecumam, ja bērns mācās arodskolā vai turpina profesionālo izglītību vai tālākpmācību savā amatā (īpašos gadījumos līdz 25 gadu vecumam: grūtniecēm, mātēm, karadienestā iesauktajiem, personām ar invaliditāti, personām, kas seko ilgtermiņa mācību programmai, personām, kas veic brīvprātīgu sociālo darbu). Ja jūsu bērnam ir pastāvīga darbnespēja (kas radusies līdz 21 gada vecumam vai arodizglītības laikā; abos gadījumos ne vēlāk kā 25 gadu vecumā), bērnu pabalstam nav vecuma ierobežojumu.

Bērnu pabalsts netiek piešķirts, ja bērna, kurš sasniedzis 18 gadu vecumu, ienākumi pārsniedz noteiktu summu gadā (EUR 10 000 gadā).

Piemaksas daudzbērnu ģimenēm

Piemaksas daudzbērnu ģimenēm (*Mehrkindzuschlag*) iespējamās līdz EUR 20 mēnesī par trešo un katru nākamo bērnu, par kuru tiek maksāts bērnu pabalsts. Tas ir spēkā ar nosacījumu, ja ar nodokli apliekamie ģimenes gada ienākumi kalendārajā gadā pirms pieprasījuma iesniegšanas nepārsniedz EUR 55 000.

Bērna kopšanas pabalsts

Lai saņemtu bērna kopšanas pabalsta kopējo summu par visu laiku, noteiktajos termiņos ir jāveic desmit (bezmaksas) izmeklēšanas, kas norādītas mātes pasē (*Mutter-Kind-Pass*) – piecas pirms un piecas pēc bērna piedzimšanas – un jāiesniedz tās slimokasei. Ja tas nav izdarīts, bērna kopšanas pabalstu samazina uz pusi, bērnam sasniedzot 10, 13, 17 vai 25 mēnešu vecumu (atkarībā no izvēlēta varianta).

Ņemot vērā bērna kopšanas pabalsta summu, kopš 2011. gada pastāv piecas izvēles iespējas (četras ar fiksētu summu un viena no ienākumiem atkarīga):

- katru dienu līdz bērna 30. mēnesim EUR 14,53 (iespējams pagarinājums līdz bērna 36. mēnesim, ja pabalstu saņem otrs vecāks);
- katru dienu līdz bērna 20. mēnesim EUR 20,80 (iespējams pagarinājums līdz bērna 24. mēnesim, ja pabalstu saņem otrs vecāks);
- katru dienu līdz bērna 15. mēnesim EUR 26,60 (iespējams pagarinājums līdz bērna 18. mēnesim, ja pabalstu saņem otrs vecāks);
- katru dienu līdz bērna 12. mēnesim EUR 33 (iespējams pagarinājums līdz bērna 14. mēnesim, ja pabalstu saņem otrs vecāks);
- no ienākumiem atkarīgā izvēles iespēja (ilgums un pagarinājums līdzīgs 4. iespējai).

Izvēle jāizdara, iesniedzot bērna kopšanas pabalsta pirmo pieteikumu. Turpmāki grozījumi nav pieļaujami, un izdarītā izvēle ir saistoša arī otram vecākam.

Pabalsta saņemšanu iespējams pagarināt, ja arī otrs vecāks saņem bērna kopšanas pabalstu.

Abi vecāki pabalstu var pieprasīt divas reizes pēc kārtas (tomēr abi vecāki pabalstu saņemt nedrīkst). Minimālais pabalstu saņemšanas laiks ir 2 mēneši.

Bērna kopšanas pabalsts pienākas tikai par jaunāko bērnu. Tas attiecas arī uz vairāku bērnu dzimšanas gadījumiem. Vairāku bērnu dzimšanas gadījumā (piemēram, dvīņi) pienākas piemaksa, kas vienāda ar pusi no bērna kopšanas pabalsta. Piemaksa netiek veikta, ja vairāku bērnu dzimšanas gadījumā izvēlaties no ienākumiem atkarīgus pabalstus.

Ja maternitātes un citas valsts pabalsta summa sedz bērna kopšanas pabalsta summu, bērna kopšanas pabalsts netiek izmaksāts.

Ģimenēm ar nelieliem ienākumiem uz ne vairāk kā 12 mēnešiem piešķir piemaksu, kas vienāda ar pusi no bērna kopšanas pabalsta – EUR 6,06 dienā. Ja izvēlaties no ienākumiem atkarīgu bērna kopšanas pabalstu, piemaksa netiek piešķirta.

Nodokļa atlaide par apgādājamiem bērniem

Kopā ar bērnu pabalstu no nodokļu ieņēmumiem katru mēnesi tiek maksāta nodokļa atlaide par apgādībā esošajiem bērniem (*Kinderabsetzbetrag*) EUR 58,40 apmērā).

Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?

Bērnu pabalsts tiek piešķirts tikai, pamatojoties uz pieteikumu, un šajā nolūkā iepriekšējos piecus gadus iespējams veikt iemaksas. Pieteikumi attiecīgā formātā jāiesniedz nodokļu dienestam (*Finanzamt*). Sākot ar pirmo tiesību saņemšanas mēnesi, finanšu administrācija ģimenes pabalstus maksā katru otro mēnesi.

Bērnu pabalsta saņēmējiem mēneša laikā jāziņo kompetentam nodokļu dienestam par iemesliem, kas varētu pārtraukt viņu tiesības uz ģimenes pabalstiem, kā arī par jebkurām izmaiņām, kas varētu ietekmēt viņu tiesības.

Daudzbērnu ģimenes piemaksu saņemšanai par katru gadu jāiesniedz īpašs pieprasījums dzīvesvietas finanšu administrācijā līdz ar nodokļu aprēķināšanas pamatojuma iesniegšanu (algotajiem darba ņēmējiem).

Uz bērna kopšanas pabalstu iespējams pieteikties arī slimokasē. To izmaksā ne ilgāk kā sešus mēnešus. Saņēmēji tiek lūgti ziņot kompetentai veselības apdrošināšanas kasei par jebkurām ģimenes stāvokļa izmaiņām, kā arī izmaiņām informācijā, kas uzrādīta pieprasījuma veidlapā.

X nodaļa. Bezdarbs

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?

Visiem darba ņēmējiem, praktikantiem un profesionālās rehabilitācijas dalībniekiem, kuru ienākumi pārsniedz minimālo sliekšni (*Geringfügigkeitsgrenze*, EUR 376,26 mēnesī), pabalstu sedz bezdarba apdrošināšana.

Brīvprātīgas apdrošināšanās iespēja nepastāv. Tomēr no 2011. gada 1. janvāra brīvprātīgi pievienoties bezdarba apdrošināšanas sistēmai var pašnodarbinātās personas.

Ja jums pēdējo 24 mēnešu laikā bezdarba apdrošināšana ir bijusi vismaz 52 nedēļas vai esat jaunāks par 25 gadiem un pēdējo 12 mēnešu laikā bezdarba apdrošināšana ir bijusi vismaz 26 nedēļas, jums pienākas bezdarbnieka pabalsts.

Ja tiesības uz bezdarbnieka pabalstu ir izbeigušās un nav pietiekošu iztikas līdzekļu, iespējams pieteikties uz bezdarbnieka sociālo pabalstu (*Notstandshilfe*). Šis nosacījums izpildās, kad pieejamie ģimenes ienākumi neļauj apmierināt vitālās vajadzības.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pieprasījumu izskatīšanu un bezdarbnieku pabalstu izmaksas nodrošina Austrijas nodarbinātības dienests (*Arbeitsmarktservice*). Galvenie pabalsti ir bezdarbnieku pabalsti un bezdarbnieka sociālais pabalsts (*Notstandshilfe*).

Turklāt Austrijas nodarbinātības dienests jūs informē par jūsu tiesībām uz pabalstiem, nodrošina bezdarbnieku iekārtošanu darbā un veicina bezdarbnieku pamatapmācību un tālākmācību.

Bezdarbnieka pabalsts

Lai saņemtu bezdarbnieka pabalstu jums jābūt bezdarbniekam, spējīgam un ar vēlmi strādāt (pieņemt piemērotu darbu), jābūt darbā iekārtošanas biroja rīcībā un ar pabalsta saņemšanas tiesībām. Turklāt jābūt pagājušam iepriekšminētajam tiesību iegūšanai nepieciešamajam periodam.

Bezdarbnieka pabalsts tiek aprēķināts, pamatojoties uz pēdējā kalendārā gada vidējiem ienākumiem ar noteiktu maksimumu (EUR 4 230 mēnesī). Proporcionāli vērā tiek ņemti īpašie maksājumi (13. un 14. alga). Pamatsumma ir 55 % no dienas neto ienākumiem ar zināmu variāciju (atkarīgs no ģimenes piemaksu izmaksas). Ir noteiktas arī zemākās un augstākās dienas likmes.

Bezdarbnieka pabalsta saņemšanas termiņš ir atkarīgs no apdrošināšanas perioda un jūsu vecuma. Pabalstu ilgums sākas no vismaz 20 nedēļām un sniedzas līdz

- 30 nedēļām, ja piecu gadu laikā trīs gadus esat bijis apdrošinājies;
- 39 nedēļām, ja 10 gadu laikā esat bijis apdrošinājies sešus gadus un esat vismaz 40 gadus vecs; un

- 52 nedēļām, ja esat bijis apdrošinājies deviņus gadus, ja 15 gadu laikā esat strādājis deviņus gadus un esat vismaz 50 gadus vecs.

Šo periodu iespējams pagarināt tikpat ilgi, cik ilgi esat veicis tālākapmācību, pārkvalifikāciju vai piedalījies Austrijas nodarbinātības dienesta organizētos reintegrācijas pasākumos. To var pagarināt par trim vai četriem gadiem, ja saņēmējs piedalās darba fondā (īpašā apmācībā).

Ja jūs atsakāties no jums piedāvāta darba vai profesijas apguves vai izvairāties no šādiem centieniem, kā sankcija bezdarbnieka pabalsta izmaksāšana tiks apturēta uz vismaz 6 mēnešiem. Bezdarbnieka pabalstu maksā, skaitot no dienas, kad esat to pieprasījis. Tomēr, ja jūsu darba līgums ir laužts jūsu rīcības rezultātā vai bez pamatota iemesla, pabalsts tiek atlikts par četrām nedēļām.

Bezdarbnieka sociālais pabalsts

Bezdarbnieka sociālo pabalstu aprēķina kā 92 % (dažkārt 95 %) no bezdarbnieka pabalsta pamatsummas. Ja piešķirts bezdarbnieka pabalsts uz īsu laika periodu, pēc sešiem mēnešiem iespējams zināms pabalsta samazinājums. Bezdarbnieka sociālais pabalsts tiek piešķirts uz neierobežotu laiku, bet katru reizi tikai uz vienu gadu.

Daļējs bezdarbs

Daļēja bezdarba gadījumā arī tiek nodrošināti daži pabalsti, piemēram, īslaicīga darba gadījumā īslaicīgs atbalsts no darba devēja (*Kurzarbeitsunterstützung*). Šajā gadījumā nepastāv nekādas juridiskas tiesības, jo atbalsts tiek izmaksāts darba devējam. Celniecības nozarē darba devējam saviem darbiniekiem jāizmaksā sliktu laikapstākļu kompensācija (*Schlechtwetterentschädigung*) par zaudētajām darba stundām dēļ sliktiem laikapstākļiem.

Zināmos gadījumos pienākas tālākizglītības pabalsts (*Weiterbildungsgeld*). Darbiniekiem, kuri sasnieguši zināmu vecumu un tādēļ samazinājuši darba slodzi, pienākas daļējs pabalsts gados vecākiem darbiniekiem (*Altersteilzeitgeld*).

Citi pabalsti

Kamēr jūs esat bez darba, apdrošināšana bezdarba gadījumā veic uz jūsu vārda slimības un pensijas apdrošināšanas iemaksas. Jūs esat arī apdrošināts pret noteiktiem nelaimes gadījumiem.

Maksātnespējas pabalstu maksā no sabiedrības *Insolvenz-Ausfallgeld-Fonds-Service GmbH (IAF-Service GmbH)* līdzekļiem. Šo pabalstu maksā, kad uzņēmums ir bankrota vai izlīguma stāvoklī, lai aizsargātu strādniekus pret ienākumu zaudēšanu vai algu aizkavēšanu.

Laulātajiem (vecākiem), bērniem un mazbērniem iespējamas ģimenes piemaksas (*Familienzuschläge*).

Pagaidu pabalsts (*Übergangsgeld*) un pagaidu pabalsts pēc darba uz pusslodzi gados vecākām personām (*Übergangsgeld nach Altersteilzeit*) iespējams, ja tiek izpildītas prasības attiecībā uz vecuma pensiju. Bezdarba apdrošināšana var sniegt īpašu atbalstu (*Sonderunterstützung*) nestrādājošām personām, kuras sasniegušas 52 gadu vecumu un strādājušas raktuvju nozarē.

Kādos gadījumos tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?

Kļūstot par bezdarbnieku, jums jāreģistrējas Austrijas nodarbinātības dienestā un jāpieprasa bezdarbnieka pabalsts. Kamēr jūs saņemat šo pabalstu, jums norādītajos datos ir jāierodas nodarbinātības dienestā, lai apzinātu savu stāvokli kopā ar personu, kas nodarbojas ar jūsu lietu.

Jums ir pienākums pašam ziņot nodarbinātības dienestam par jebkurām izmaiņām jūsu vai jūsu ģimenes locekļu profesionālajā stāvoklī, kas varētu ietekmēt jūsu tiesības uz pabalstiem (piemēram, iespēja dabūt darbu vai izmaiņas attiecībā uz jūsu ienākumu stāvokli).

XI nodaļa: Minimālais nodrošinājums

Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz minimālo nodrošinājumu?

Pēc individuālām vajadzībām noteiktā garantētā minimālā nodrošinājuma sistēma (*bedarfsorientierte Mindestsicherung*) ir bijušās sociālās palīdzības (*Sozialhilfe*) sistēmas, kura darbojās līdz 2011. gadam, modernizēta versija.

Pēc individuālām vajadzībām noteiktā garantētā minimālā nodrošinājuma mērķis ir nodrošināt atbilstošus līdzekļus dzīvei tiem cilvēkiem, kuri paši nespēj nopelnīt nepieciešamos dienas iztikas līdzekļus sev vai savai ģimenei.

Pēc individuālām vajadzībām noteiktais garantētais minimālais nodrošinājums ir vispārēja un no iemaksām neatkarīga sistēma, kas paredzēta visiem iedzīvotājiem, kas nozīmē, ka nepieciešams dzīvot Austrijā. Pie Austrijas pilsoņiem pieder vairākās grupas, tostarp EEZ pilsoņi, trešo valstu pilsoņi ar īpašām uzturēšanās atļaujām (proti, „ES pastāvīgais iedzīvotājs”) un atdzītie bēgļi.

Vispirms tiek ņemti vērā paša no darba gūtie ienākumi vai citi pabalsti, piemēram, bezdarbnieka pabalsts un uzturlīdzekļi. Tomēr, nosakot saņēmēja ienākumus, aprūpes un bērnu pabalsti netiek ņemti vērā. Vientuļas personas un mājsaimniecības (ģimenes apvienības) var saņemt no ienākumiem atkarīgu pēc individuālām vajadzībām noteikto garantēto minimālo nodrošinājumu. Nosakot pabalsta atkarību no ienākumiem, aprēķinā iekļauj arī mantu.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Minimālie standarti un ērtības

Parasti tad, ja visu ģimenes locekļu ienākumi samazinās līdz zināmam sliekšnim, vienmēr tiek apsvērta palīdzības nepieciešamība. Ģimenes locekļi šajā kontekstā ir saņēmējs un viņa vai viņas apgādībā esošie ģimenes locekļi, laulātais draugs vai dzīves partneris, ar kuru saņēmējs dzīvo zem viena jumta.

Minimālos standartus (*Mindeststandards*) *Länder* nosaka tā, lai tiktu segtas pārtikas, uzturēšanas, personīgās higiēnas, apkures, elektrības, sadzīves tehnikas un atbilstošas dalības sociālajā un kultūras dzīvē personīgo vajadzību izmaksas. Minimālais standarts pārim ar diviem bērniem (piecu un desmit gadu vecumā) ir vismaz EUR 1 438,26. Tajā ir iekļauti 25 % par mājokļa izdevumiem. Pēc individuālām vajadzībām noteiktais garantētais minimālais nodrošinājums tiek izmaksāts kā pašu ienākumu un minimālā standarta starpība vai, ja saņēmējam (ģimenei vai mājsaimniecībā) nav pašu ienākumu, minimālā standarta pilns apmērs.

Pēc individuālām vajadzībām noteikto garantēto minimālo nodrošinājumu sniedz tik ilgi, kamēr ir nepieciešamība.

Papildu pabalsti

Visas vajadzības, kuras nesedz minimālais standarts (piemēram, atbilstošas dzīves vietas vai apkures izmaksas), iespējams segt ar piemaksu pabalstiem (naudā vai natūrā).

Šie pabalsti ir ļoti dažādi un variē no fiksētas summas līdz pat mājokļa faktisko atbilstošo izmaksu segumam. Tos nodrošina *Länder*, kas var piešķirt arī mājsaimniecības pabalstus kā pēc individuālām vajadzībām noteiktā garantētā minimālā nodrošinājuma piemaksu vai neatkarīgu pabalstu.

Ikvienu personu, kurai nav veselības apdrošināšanas un kura saņem pēc individuālām vajadzībām noteikto garantēto minimālo nodrošinājumu, kompetentās iestādes reģistrē ar likumu noteiktajai veselības apdrošināšanai.

Kādos gadījumos tiek piešķirti minimālā nodrošinājuma pabalsti?

Pēc individuālām vajadzībām noteiktais garantētais minimālais nodrošinājums faktiski tiek piešķirts saņēmēja subjektīvu tiesību veidā. Prasības, lai saņemtu palīdzību, pamatojoties uz pieteikumu, ienākumu deklarāciju un paziņojumu par aktīviem un pasīviem, izvērtē sociālās labklājības iestāde.

Piešķiršanas nosacījumu periodiska pārskatīšana ir vispārpieņemta prakse.

Darbspējīgajām personām noteikti jāvēlas atbilstošu darbu veikt. Tās var nosūtīt uz darbā iekārtošanas biroju, lai tās reģistrētos kā darba meklētāji. Pastāv pāris izņēmumi attiecībā uz vecumu (vīrieši, kuri vecāki par 65 gadiem, un sievietes, kuras vecākas par 60 gadiem) un aprūpes pienākumiem vai mācībām (izņemot studijas). Šajā gadījumā pēc individuālām vajadzībām noteiktā garantētā minimālā nodrošinājuma saņēmējiem nav jāstrādā vai jāmeklē darbs.

XII nodaļa: Ilgtermiņa aprūpe

Kādos gadījumos nepieciešama ilgstoša aprūpe?

Ja esat Austrijas iedzīvotājs un jums nepieciešama aprūpe, ko veic trešā persona, neatkarīgi no jūsu vecuma varat saņemt ilgstošas aprūpes naudas pabalstus vai pabalstus natūrā.

Naudas pabalstu saņemšanai nav piemērojams tiesību iegūšanai nepieciešamais periods. Tomēr ilgstošas aprūpes pabalsts (*Pflegegeld*) tiek piešķirts tikai tām personām, kurām aprūpe nepieciešama vairāk nekā 50 stundas nedēļā (vidēji), un tikai tajos gadījumos, kad paredzams, ka tā būs nepieciešama vismaz sešus mēnešus.

Ja pārceļaties no vienas federālās zemes uz otru, lai saņemtu pabalstus natūrā (piem., veselības aprūpi stacionārā), jāgaida pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai nepieciešamais periods.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pabalsti natūrā

Pabalsti natūrā ietver mobilu un stacionāru aprūpi (piem., apmeklējuma pakalpojumus, aprūpi mājās, diennakts aprūpi, pagarinātu aprūpi, maltītes piegādi uz mājām, ģimenes atbalstu, aprūpi noteiktā reģionā, psihosociālos pakalpojumus), veselības aprūpi, daļēji atrodoties stacionārā, (piem., dienas veselības centros) un aprūpi stacionārā (piem., medicīnisko aprūpi mājās vai visaptverošu aprūpi dzīvojamā rajonā). Attiecībā uz profesionāliem pabalstiem natūrā vērā noteikti tiek ņemti sociālie aspekti.

Turklāt personai, kurai nepieciešama aprūpe, un tās radniekiem tiek sniegtas konsultācijas un informācija. Tie var būt ilgstošas aprūpes pakalpojumi pa tālruni vai jurista padomi invalīdiem, lai atbalstītu grupas un pašpalīdzības organizācijas.

Pabalsti natūrā parasti tiek nodrošināti līgumā noteiktā periodā.

Naudas pabalsti

Ilgstošas aprūpes pabalsts (*Pflegegeld*) ir fiksēta un no saņēmēja ienākumiem un īpašuma neatkarīga likme. Tās mērķis ir maksimāli kompensēt ilgstošas aprūpes izdevumus un nodrošināt apgādībā esošām personām nepieciešamo aprūpi un atbalstu. Tam jāpalielina iespēja dzīvot patstāvīgi. Ilgstošas aprūpes pabalsti tiek nodrošināti, ja radusies fiziska, psihiska vai emocionāla nespēja vai maņu orgānu traucējumi.

Pastāv septiņas aprūpes nepieciešamības kategorijas, sākot ar pirmo kategoriju (aprūpe 60–85 stundas mēnesī), līdz pat septītajai kategorijai (vairāk nekā 180 stundu aprūpe, ja nav iespējams koordinēti pakustināt nevienu no locekļiem vai situācija ir līdzvērtīgi smaga).

Ilgstošas aprūpes apmēru nosaka, pamatojoties uz aprūpes nepieciešamības pakāpi. Piemēram, pirmajai kategorijai šī summa sasniedza EUR 154,20 mēnesī un septītajai kategorijai tā bija EUR 1 655,80 mēnesī).

Ja veselības aprūpe tiek veikta stacionārā, iestādei tiek pārskaitīti ne vairāk kā 80 % no ilgstošas aprūpes pabalsta. Mēneša pabalsts EUR 44,30 apmērā tiek atstāts saņēmējam.

Ilgstošas aprūpes pabalsts tiek nodrošināts tik ilgi, cik tas nepieciešams.

Kā var saņemt ilgstošu aprūpi?

Pabalstus natūrā nodrošina valsts un privātie pakalpojumu sniedzēji (pamatojoties uz līgumisko vienošanos).

Aprūpes nepieciešamības un tās pakāpes medicīnisko novērtējumu veic, pamatojoties uz noteikumiem, ko izstrādājusi kompetentā federālā ministrija. Rādītāji ir ikdienas aktivitātes, piem.: Spēja sagērbties un noģērbties, parūpēties par personisko higiēnu, pagatavot maltīti, nokļūt līdz tualetei un lietot zāles. Pēc saņēmēja pieprasījuma vai citos īpašos gadījumos aprūpes nepieciešamību var novērtēt atkārtoti.

Ilgstošas aprūpes pabalsts tiek maksāts tieši saņēmējam un var tikt izmantots ilgstošās aprūpes izmaksām pēc paša ieskatiem. Nav iespējams izvēlēties starp naudas pabalstiem un pabalstiem natūrā. Ja līdzekļi tiek izmantoti neatbilstoši, naudas pabalstus var aizvietot ar pabalstiem natūrā.

Tikai tad, ja ilgstošas aprūpes pabalstu piešķir *Länder*, saņēmējs var izvēlēties arī pabalstus natūrā. Tādā gadījumā jāpierāda, ka pabalsti natūrā mērķi sasniegt palīdzēs labāk nekā naudas pabalsti.

Pielikums. Iestāžu kontaktinformācija, noderīgas tīmekļa vietnes

Sīkāka informācija par tiesību iegūšanas kritērijiem un individuāliem sociālā nodrošinājuma pabalstiem Austrijā atrodama valsts iestādēs, kas pārvalda sociālās aizsardzības sistēmu.

Lai uzzinātu, kurā iestādē vērsties, ja radušies jautājumi par sociālo nodrošinājumu vairāk nekā vienā ES dalībvalstī, informāciju meklējiet iestāžu direktoriņā, kuru administrē Eiropas Komisija un kurš pieejams šeit: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>.

Informācijas pieprasījumi par to, kā pabalstus ietekmē sociālās apdrošināšanas periodi divās vai vairākās dalībvalstīs, jāsūta uz šādām adresēm:

Federālā Darba, sociālo lietu un patērētāju aizsardzības ministrija

Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz

Stubenring 1

1010 Wien

Tālr.: +43 1 71100 0

Fakss: +43 1 71100 0

E-pasts: briefkasten@bmask.gv.at

<http://www.bmask.gv.at>

Federālā Ekonomikas, ģimenes un jaunatnes lietu ministrija

Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend

Franz-Josefs-Kai 51

1010 Wien

Tālr.: +43 1 71100 0

Fakss: +43 1 71100 933279

E-pasts: POST@III1.bmwfj.gv.at

<http://www.bmwfj.gv.at>

Federālā Veselības ministrija

Bundesministerium für Gesundheit

Radetzkystraße 2

1030 Wien

Tālr. +43-1/711 00-0

Fakss: +43-1/711 00-14300

E-pasts: buergerservice@bmg.gv.at

<http://www.bmg.gv.at>

Federālā finanšu ministrija

Bundesministerium für Finanzen

Hintere Zollamtstraße 2b

1030 Wien

Tālr.: +43 1 51433

Fakss: +43 1 51433 507075

E-pasts: Post.V-6-EP@bmf.gv.at

<http://www.bmf.gv.at>

Austrijas sociālās apdrošināšanas iestāžu galvenā asociācija

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger

Kundmanngasse 21

1030 Wien

Tālr.: +43 711 32 2400

Fakss: +43 711 32 3777

E-pasts: posteingang.allgemein@hvb.sozvers.at

<http://www.hauptverband.at>

Austrijas Valsts nodarbinātības dienests

Arbeitsmarktservice Österreich, Bundesgeschäftsstelle

Treustrasse 35-43

1200 Wien

Tālr.: +43 1 33178

Fakss: +43 1 33178 120

E-pasts: ams.oesterreich@ams.at

<http://www.ams.at>

Pensijas apdrošināšanas iestāde, galvenais birojs

Pensionsversicherungsanstalt, Hauptstelle

Friedrich-Hillegeist-Straße 1

1021 Wien

Tālr.: +43 50303

Fakss: +43 50303 28850

E-pasts: pva@pva.sozvers.at

<http://www.pensionsversicherung.at>

Austrijas Nelaiemes gadījumu darbā kompensēšanas komisija

Allgemeine Unfallversicherungsanstalt

Adalbert Stifter-Straße 65

1201 Wien

Tālr.: +43 1 33111 404

Fakss: +43 1 33111 737

E-pasts: hfa@auva.at

<http://www.auva.at>